

Svědectví Samařanů

Texty na tento týden

J 4,1–42; J 3,26–30; Jr 2,13; Za 14,8; Ez 36,25–27

Základní verš

„Oné ženě pak říkali: ‚Teď už věříme ne pro to, cos nám ty o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa.‘“ (J 4,42)

Kdo byli Samařané? Severní izraelské království se v roce 722 před Kristem dostalo do područí Asyřanů. Aby Asyřané udrželi na ovládaných územích politickou stabilitu, rozptýlili své zajatce po celé říši. Takto se zajatci z jiných národů (hlavně z Mezopotámie) dostali do oblasti Severního království. Tito noví obyvatelé Samaři se postupně smísili s původním obyvatelstvem a začali praktikovat vlastní formu judaismu.

Vztahy mezi nimi a Židy však nebyly dobré. Samařané se například snažili mařit obnovu chrámu při návratu Židů z Babylóna. Postavili si totiž mezitím svůj vlastní chrám na hoře Gerizím. Tento chrám však zničil židovský vládce Jochanan Hyrkán v roce 128 před Kristem.

Nevraživost mezi nimi však pokračovala i v prvním století. Židé se Samaři vyhýbali, jak se jen dalo. Přestože vzájemně omezeně obchodovali, jakékoli další vztahy byly tabu. Židé si od Samařanů nepůjčovali, ba odmítali od nich přijmout jakoukoli laskavost. Právě v tomto kontextu Jan vypráví o setkání Ježíše se ženou u studny a následném setkání s lidmi ze samařského města Sychar.

Osnova lekce

Při studiu této lekce budeme číst příběh zaznamenaný ve 4. kapitole Janova evangelia. Uvidíme, jakým způsobem se Ježíš představí samařské ženě, na základě jejíhož svědectví v něj uvěří i ostatní obyvatelé samařského města Sychar.

- ▶ J 4,1–9: Okolnosti setkání (neděle)
- ▶ J 4,7–15: Setkání se ženou u studny (pondělí)
- ▶ J 4,15.16; Ez 36,25–27: Dar živé vody (úterý)
- ▶ J 4,16–24: Ježíš odhaluje ženě, kým je (středa)
- ▶ J 4,27–42: Samařané a jejich víra v Ježíše (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

OKOLNOSTI SETKÁNÍ

⁵Na té cestě přišel [Ježíš] k samařskému městu jménem Sychar, v blízkosti pole, jež dal Jákob svému synu Josefovi; ⁶tam byla Jákobova studna. Ježíš, unaven cestou, usedl u té studny. Bylo kolem poledne. ⁷Tu přichází samařská žena, aby načerpala vody. Ježíš jí řekne: „Dej mi napít!“ ⁸Jeho učedníci odešli předtím do města, aby nakoupili něco k jídlu. – ⁹Samařská žena mu odpoví: „Jak ty jako Žid můžeš chtít ode mne, Samařanky, abych ti dala napít?“ Židé se totiž se Samařany nestýkají. (J 4,5–9)

Osobní studium

Přečti si text J 4,1–4. Co vedlo Ježíše k cestě přes Samaři?

Farizeové zjistili, že Ježíšovi učedníci křtí více lidí než učedníci Jana Křtitele. Tato situace by mohla vytvořit napětí mezi Janovými a Ježíšovými následovníky. Janovi učedníci zcela přirozeně žárlili na pověst a postavení svého mistra (porovnej s J 3,26–30). Odpověď Jana Křtitele byla působivá – on se musí menšit a Ježíš musí růst (J 3,30). Pravděpodobně aby se vyhnul konfrontaci, odešel Ježíš z Judeje do Galileje. Přes Samaři vedla nejkratší cesta, ale nebyla to jediná možnost. Když se potřebovali z Judeje do Galileje (nebo naopak) dostat zbožní Židé, obvykle je čekalo dlouhé putování východní cestou přes Pereu. Ježíš však měl své poslání přímo v Samaři.

Jak Ježíš využil této příležitosti k tomu, aby začal rozhovor se ženou u studny (J 4,5–9)?

Jákobova studna se nacházela nedaleko městečka Sychar, které bylo od studny vzdále-

no asi jeden a půl kilometru. Ježíš seděl u studny, zatímco jeho učedníci šli do města nakoupit jídlo. Přestože byl u studny, neměl si jak nabrat osvěžující vodu. Když přišla pro vodu žena, poprosil ji, aby mu dala napít.

Ve 3. kapitole bylo překvapující, že se Nikodém, učitel a člen velerady, pokořil a přišel za Ježíšem. Objevil se v noci, tajně, aby se neprozradil. Ale ve 4. kapitole se žena skrývá za bílého dne. Možná se chtěla vyhnout setkání s jinými ženami, které chodily pro vodu buď ráno nebo večer, když slunce tak nepálilo. Vždyť proč by šla tak dlouhou cestu pro vodu uprostřed dne, kdy bylo největší horko? Bez ohledu na důvod, proč šla ke studni právě v poledne, setkání s Ježíšem od základu změnilo její život.

Co se z příběhu dozvídáme? V kontextu předchozího příběhu je židovský učitel Nikodém v příkrém protikladu se Samariťankou, jejíž pověst nebyla nejlepší. Mezi těmito dvěma lidmi je velký kontrast. A přece se právě pod horkým sluncem odehrává nesmírně pozoruhodné setkání.

Aplikace

Které tabu v naší kultuře brání vydávání svědectví jiným? Jak je můžeme překonávat?

ŽENA U STUDNY

¹¹Žena mu řekla: „Pane, ani vědro nemáš a studna je hluboká; kde tedy vezmeš tu živou vodu?
¹²Jsi snad větší než náš praotec Jákob, který nám tuto studnu dal? Sám z ní pil, stejně jako jeho synové i jeho stáda.“¹³Ježíš jí odpověděl: „Každý, kdo pije tuto vodu, bude mít opět žízeň.“¹⁴Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému.“¹⁵Ta žena mu řekla: „Pane, dej mi té vody, abych už nežíznila a nemusela už sem chodit pro vodu.“ (J 4,11–15)

Osobní studium

Přečti si text J 4,7–15. Jak Ježíš využívá toto setkání, aby ženě vydal svědectví?

„Nenávist mezi Židy a Samařany ženě nedovolila nabídnout Ježíši vodu. Ježíš se však snažil najít klíč k jejímu srdci. S ohleduplností sobě vlastní jí nenabídl žádnou laskavost, ale naopak o ni sám požádal. Nabídnutou pomoc by žena mohla odmítnout, projev důvěry však budí zase důvěru.“ (DA 184; TV 112)

Podobně jako při setkání s Nikodémem, i nyní Ježíš věděl, co je v srdci druhého člověka. V reakci na její překvapení, že on, Žid, žádá Samařanku o laskavost, šel Ježíš přímo k věci. „Kdybys znala, co dává Bůh, a věděla, kdo ti říká, abys mu dala napít, požádala bys ty jeho, a on by ti dal vodu živou“ (J 4,10).

Odpověď ženy se podobala reakci Nikodéma, který se v souvislosti s novým narozením Ježíše zeptal: „Jak se to může stát?“

(J 3,9). Žena se Ježíše zeptala: „Pane, ani vědro nemáš a studna je hluboká; kde tedy vezmeš tu živou vodu?“ (J 4,11). V obou případech Ježíš poukázal na duchovní pravdy, které jeho posluchače (Nikodéma i Samařanku) přesahovaly a které měli slyšet a pochopit. Ježíš jim oběma řekl v podstatě totéž: potřebují zkušenost obrácení.

Jaké je starozákonní pozadí Ježíšova výroku o živé vodě?

Jr 2,13

Za 14,8

Voda je pro život nezbytná. Lidé bez ní nemohou existovat, a proto je voda výstižným obrazem věčného života. Ježíš říká: „Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému“ (J 4,14).

Aplikace

Přečti si text J 7,37.38. Co Ježíš slibuje v těchto verších? Jak se jeho zaslíbení může naplnit ve tvém životě?

„PANE, DEJ MI TĚ VODY“

²⁵Pokropím vás čistou vodou a budete očištěni; očištím vás ode všech vašich nečistot a ode všech vašich hnusných model. ²⁶A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. ²⁷Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich. (Ez 36,25–27)

Osobní studium

Jak úvodní text (Ez 36,25–27) odráží pravdy, které se Ježíš snažil vysvětlit Nikodémovi a ženě u studny?

V obou případech se Ježíš snažil oslovit tyto lidi duchovními pravdami, přestože k tomu použil ilustrace z fyzického světa.

Ani jeden z nich pravděpodobně hned na začátku nepochopil, co měl Ježíš na mysli. Nikodém se ptá: jak se může člověk znovu narodit? Jak by se mohl vrátit do matčina lůna? Nikodém zjevně uvažoval na světské a tělesné úrovni, i když mu Ježíš jasně ukazoval na duchovní pravdy. I žena u studny pochopila Ježíšova slova o vodě doslovně, ačkoli Ježíš jasně mluvil o duchovních principech.

Žena na Ježíšovu nabídku živé vody nakonec odpověděla: „Pane, dej mi té vody, abych už nežíznila a nemusela už sem cho-

dit pro vodu“ (J 4,15). Usoudila, že voda, kterou jí Ježíš nabízí, zamezí každodennímu putování ke studni, čímž se vyhne konfrontaci s lidmi, o jejichž společnost nestála. Je pozoruhodné, jak rychle se změnilo směřování jejich rozhovoru. Na začátku prosil o vodu Ježíš, ale už po několika replikách prosí o vodu žena.

Přečti si verš J 4,16. Jak Ježíš odpověděl na ženinu prosbu?

Ježíš náhle mění téma diskuze. Vyzývá ženu, aby šla zavolat svého manžela. Proč ta náhlá změna tématu? Ženin jednání naznačovalo snahu vyhýbat se určitým lidem i tématům. Ježíš dokázal číst v jejím srdci. Nyní se žena musí postavit vzniklé situaci čelem, aby našla skutečné uzdravení. „Dříve než může žena přijmout dar, který jí chce dát, musí si uvědomit svůj hřích a poznat svého Spasitele.“ (DA 187; TV 114)

Aplikace

Jakou oběť od tebe Bůh žádá v souvislosti se sdílením jeho lásky s druhými lidmi? Důvěřuješ mu, že splní svůj slib a odmění tvou oběť?

JEŽÍŠOVO ZJEVENÍ

²²„Vy uctíváte, co neznáte; my uctíváme, co známe, neboť spása je ze Židů. ²³Ale přichází hodina, ano, již je tu, kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě. A Otec si přeje, aby ho lidé takto ctíli. ²⁴Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě.“ ²⁵Žena mu řekla: „Vím, že přichází Mesiáš, zvaný Kristus. Ten až přijde, oznámí nám všechno.“ ²⁶Ježíš jí řekl: „Já jsem to – ten, který k tobě mluví.“ (J 4,22–26)

Osobní studium

Přečti si text J 4,16–24. Co udělal Ježíš, aby ženě u studny ukázal, že zná její nehlubší tajemství? Jak žena zareagovala?

Světlo bylo příliš oslepující, než aby se do něj dalo dívat přímo. Přestože žena uznává Ježíše jako proroka, některým tématům se snaží vyhnout. Klade Ježíši otázku, která se týká náboženských sporů mezi Židy a Samařany: ptá se na správné místo uctívání.

Ježíš v odpovědi poukázal na to, že Samařané uctívají, co neznají. Jejich náboženství bylo sloučením judaismu a pohanství. Židé uctívali Boha, který se zjevuje. Pochopit tuto skutečnost bylo pro Samařanku velmi důležité.

Uctívání pravého Boha se neváže na konkrétní místo. Diskuze o místě uctívání byla proto pro rozhovor nepodstatná. Bůh je

totiž Duch a ti, kdo ho uctívají, musí tak činit v Duchu a v pravdě. Žena tuto jasnou pravdu pochopila, a proto byla připravena jít ve svém poznání ještě dál.

Jak Ježíš odhalil ženě svou totožnost? (J 4,25.26)

Ze všech čtyř evangelií jde o jedinou pasáž, kdy Ježíš někomu jasně odhalil, že je Mesiáš, ještě před budoucím soudním procesem. A on tuto pravdu neodhalil ani velkému zástupu, ani nějaké důležité osobnosti, nýbrž Samařance, jejíž jméno neznáme a která si přišla v poledním žáru nabrat vodu z Jákobovy studny. Ježíš se zajímá o každého osamělého člověka.

A tak Ježíš odhaluje svou totožnost právě této ženě, přestože byla z cizí kultury a její morální kredit nebyl příliš vysoký. A když jí odhalil svou znalost jejích nejnějsších tajemství, dal této ženě také dobrý důvod mu uvěřit.

Aplikace

Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o tom, že evangelium potřebuje prolomit bariéry, které si my lidé navzájem vytváříme?

SVĚDECTVÍ SAMAŘANŮ

³⁹Mnoho Samařanů z onoho města v něho uvěřilo pro slovo té ženy, která svědčila: „Všecko mi řekl, co jsem dělala.“ ⁴⁰Když k němu ti Samařané přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. I zůstal tam dva dny. ⁴¹A ještě mnohem víc jich uvěřilo pro jeho slovo. ⁴²Oně ženě pak říkali: „Teď už věříme ne pro to, cos nám ty o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa.“ (J 4,39–42)

Osobní studium

Přečti si text J 4,27–29. Jaký překvapivý čin udělala žena?

Ježíšův rozhovor se ženou přerušil příchod učedníků. Přestože byli překvapeni, že mluví se ženou, neptali se ho na důvod. Namísto toho Ježíše vyzvali, aby se najedl.

Žena mezitím nechala na místě svůj džbán na vodu a spěchala do města, aby se s ostatními podělila o to, co právě zažila s Ježíšem u studny.

Přečti si text J 4,30–42. Co se stalo po setkání u studny? Co se z příběhu dozvídáme o možnosti šíření evangelia?

Může se zdát překvapivé, že Ježíšovo vyprávění o sklizni náhle přerušila zpráva o obrácení mnoha Samařanů ve městě. Jan však chtěl, abychom poznali, jak Ježíš chápe

vzniklou situaci. Sdílení plánu spasení se Samařankou bylo pro něj mnohem důležitější než se najíst. Jeho záměrem bylo přivést lidi ke spasení. Tuto příležitost využil, aby poučil své učedníky o důležitosti hlásat evangelium všem lidem – dokonce i těm, kteří nejsou jako oni.

V Janově evangeliu se nachází mnoho důležitých míst. Patří mezi ně i verše J 4,39–42. „Mnoho Samařanů z onoho města v něho uvěřilo pro slovo té ženy, která svědčila: ‚Všecko mi řekl, co jsem dělala‘“ (J 4,39).

Samařané Ježíše prosili, aby u nich zůstal. Výsledkem pak bylo, že ještě mnohem více lidí uvěřilo díky Ježíšovu slovu. Nakonec ženě vyznali: „Teď už věříme ne pro to, cos nám ty o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa“ (J 4,42).

Aplikace

Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o tom, jak významné může být poselství jediného člověka? Jak vydáváš svědectví o tom, co Ježíš vykonal ve tvém životě?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 19. kapitolu „Zastavení v Samařsku“ (DA 183–195; TV 112–120) z knihy *Touha věků*.

„Jakmile Samařanka poznala Spasitele, přivedla k němu další. Projevila se jako lepší misionář než Ježíšovi učedníci. Ti v Samařsku neviděli vhodné pole pro misijní práci. Mysleli jen na veliké dílo, které vykonají někdy v budoucnosti. Neviděli, že přímo před nimi leží úroda zralá ke sklizni. Žena, kterou pohrdali, přivedla ke Spasiteli celé město. Okamžitě se vydala za svými krajany a nesla jim světlo.

Samařská žena je příkladem působení skutečné víry v Krista. Každý opravdový učedník se rodí do Božího království jako misionář. Člověk, který pije z vody života, se stává zdrojem života. Kdo dostává, rozdává. Kristova milost v lidském srdci je jako pramen v poušti. Rozlévá se, každého občerstvuje a v těch, kdo hynou, probouzí touhu napít se vody života.“ (DA 195; TV 119.120)

Otázky k rozhovoru

1. *Ve třídě sobotní školy se podělte o své odpovědi na nedělní aplikační otázku. Buďte upřímní. Jaké tabu a předsudky cítíte v naší kultuře? Které z nich mohou bránit vašemu svědectví druhým lidem?*
2. *Proč se podle vás Ježíši dostalo vřelejšího přijetí mezi Samařany než u některých z jeho vlastního lidu?*
3. *Zkuste si představit, že jste na místě Samařanky. Přijde cizinec a dá vám vědět, že zná vaše nejhlubší tajemství. Jak mohl něco takového vědět úplný cizinec? Není divu, že Ježíšova slova na ženu zapůsobila. Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o tom, že Hospodin o nás ví všechno, dokonce i ta nejhlubší a nejtemnější tajemství, která bychom nechtěli, aby někdo věděl? Co nám způsob, jakým Ježíš se ženou zacházel, říká o tom, jak k nám chce přistupovat, přestože zná naše tajemství? Jakou útěchu můžete čerpat z této pravdy?*
4. *Jaká témata z Evangelia podle Jana můžeme poznat v Ježíšově službě Samařance u studny?*